

Marjo Kantola

**HUOLTAJIEN OSALLISTUMINEN OPPILASHUOLTOSUUNNITEL-
MAN LAATIMISEEN KANNUKSEN YLÄKOULULLA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2015**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaaren yksikkö	Aika joulukuu 2015	Tekijä Marjo Kantola
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi HUOLTAJIEN OSALLISTUMINEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMAN LAATIMISEEN KANNUKSEN YLÄKOULULLA		
Työn ohjaaja Tarja Mäkitalo, KM	Sivumäärä 40 + 3	
Työelämäohjaaja Tiina Huuki, koulukuraattori		
<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kartoittaa, millä tavalla huoltajat saataisiin osallistumaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa huoltajien mielipiteitä siitä millä tavoin he kokisivat parhaaksi osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Lisäksi kartoitukseen sisältyy joidenkin olemassa olevien toimintamallien avaaminen, joita on käytetty kodin ja koulun yhteistyön lisäämiseksi. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä miten huoltajat ovat valmiita osallistumaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen.</p> <p>Kysely Kannuksen yläkoululaisten huoltajille toteutettiin keväällä 2015. Opinnäytetyön kyselylomake oli puolistrukturoitu, joten opinnäytetyö ei ole pelkästään määrällinen tutkimus vaan myös osittain laadullinen tutkimus. Aineisto opinnäytetyöhön hankittiin Webropolin sähköisellä kyselyllä.</p> <p>Tulosten mukaan huoltajat kokevat parhaaksi tavaksi osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen sähköisen kyselyn. Kuitenkin kiinnostus osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen oli tulosten perusteella melko matala. Lisäksi tuloksista kävi ilmi, että suurin osa kyselyyn vastanneista huoltajista on tällä hetkellä melko tyytyväisiä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön.</p>		

Asiasanat

huoltajuus, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, oppilashuoltosuunnitelma, osallisuus

ABSTRACT

Unit Centria University of Applied Sciences	Date December 2015	Author Marjo Kantola
Degree programme Bachelor of Social Services		
Name of thesis GUARDIANS' PARTICIPATION IN MAKING NEW STUDENT WELFARE PLAN AT KANNUS SECONDARY SCHOOL		
Instructor Tarja Mäkitalo, Master of Education		Pages 40 + 3
Supervisor Tiina Huuki, school welfare officer		
<p>My thesis theme was to chart how guardians could participate in making new student welfare plan. The thesis aim was to survey what is the best way take part in making new welfare plan in guardians' opinion. The charting also contains the opening of some the existing operations models that are used for increasing co-operation between school and home. Thesis target was to produce knowledge about how guardians want to take part in making new welfare plan.</p> <p>Straw poll was carried out among Kannus guardians of secondary school's students in the spring of 2015. My thesis was not only quantitative survey but also qualitative survey because questionnaire was half-structure. Thesis data was acquired by using Webropol's straw poll.</p> <p>On the grounds of findings guardians think that electrical questionnaire is the best way to take part in making new welfare plan. Findings indicate that guardians' interest taking part in making a welfare plan is quite low. Furthermore in the findings came out that most of the guardians are pleased with the existing co-operation between school and home.</p>		
Key words custody, law on student welfare services, student welfare plan, part		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 TIETOPERUSTAA	3
2.1 Oppilashuolto ja huoltajien asema oppilashuollossa	3
2.2 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki	8
2.3 Kouluhyvinvointi	9
2.4 Osallisuus oppilashuollon näkökulmasta	11
2.5 Kodin ja koulun välinen yhteistyö	13
2.6 Huoltajuus ja huoltajien asema oppilaitosten toiminnassa	14
3 OLEMASSA OLEVIA TOIMINTATAPOJA KODIN JA KOULUN VÄLISEN YHTEISTYÖN LISÄÄMISEKSI	17
3.1 Kodin ja Koulun Päivä	17
3.2 Kotkan kaupungin kodin ja koulun välinen yhteistyö	17
3.3 Oppilashuollon messut	18
3.4 Vanhempainyhdistys kodin ja koulun välisen yhteistyön edistäjänä	19
4 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTEHTÄVÄ, TARKOITUS JA TAVOITE	21
4.1 Tutkimustehtävä	21
4.2 Opinnäytetyön tarkoitus	21
4.3 Opinnäytetyön tavoite	22
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	23
5.1 Opinnäytetyön muotoutuminen	23
5.2 Kyselylomake ja aineistonkeruu	24
5.3 Tutkimusmenetelmä	25
5.4 Luotettavuus ja eettisyys	26
6 TULOKSET	28
6.1 Vastausten määrä	28
6.2 Huoltajien mielipiteitä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä	28
6.3 Huoltajien mielipiteitä oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta	31
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	34
8 POHDINTA	36
LÄHTEET	36
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimijat	6

KUVIO 2. "Minulla on huoltajana mahdollisuus vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen"	28
KUVIO 3. "Minulla on kiinnostusta osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen"	30

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Moniammatillisen oppilashuoltotyön työpanoksen jakaantuminen (%) Peruskoulut, lv. 2012–2013. (mukaillen Laitinen 2014)	5
--	---

1 JOHDANTO

Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain astuessa voimaan syksyllä 2014 aiheutti se paljon muutoksia oppilaitoksille. Yksi uusi lain mukanaan tuoma asia on se, että laki velvoittaa huoltajia osallistumaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Käytännössä tämä on kuitenkin toteutunut huonosti. Tutkimuksen mukaan arviolta vain 16–22% huoltajista on ollut mukana oppilashuoltosuunnitelman laatimisessa (Perälä, Halme, Hietanen-Peltola, Pelkonen, Peltonen, Rajamäki, Pirttiniemi & Wiss 2015). Tarkoitus olisi, että huoltajat osallistuisivat yksilöllisen tason lisäksi myös yhteisöllisellä tasolla koulun toimintaan ja sen suunnitteluun.

Kodin ja koulun yhteistyöllä on iso vaikutus oppilaiden hyvinvoinnille. Kun yhteistyö on toimivaa, myös tieto kulkee molempiin suuntiin ja niin oppilaitos kuin huoltajat saavat puolin ja toisin arvokasta tietoa oppilaista. Tämä auttaa tukemaan oppilaan tervettä kasvua ja hyvää oppimista.

Tämän opinnäytetyön aiheena on huoltajien osallisuus oppilashuoltosuunnitelman laatimisessa Kannuksen yläkoululla. Opinnäytetyössäni selvitän millä tavalla huoltajat saataisiin mukaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Idea tähän oli työelämälähtöinen. Opinnäytetyöni aihe on rajautunut huoltajiin, vaikka laki edellyttää myös oppilaiden osallistumista oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Tehdessäni opinnäytetyöni yksin on huoltajiin keskittyminen sopivan kokoinen osa-alue yksin tehtäväksi.

Tutkimustehtävä opinnäytetyössäni on: Miten huoltajat saadaan osallistettua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen? Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa huoltajien mielipiteitä siitä, millä tavoin he kokisivat parhaaksi osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Lisäksi tarkoituksena on avata käytössä olevia käytössä olevia malleja siitä, millä tavoin koulun ja kodin välistä yhteistyötä on pyritty lisäämään.

Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten huoltajat ovat valmiita osallistumaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Käytössä olevia malleja avaamalla ja tekemällä kyselyn oppilaiden huoltajille Kannuksen yläkoulu voi hyödyntää tulevaisuudessa näistä koostettua tietoa. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että tulevaisuudessa huoltajat osallistuisivat oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen ja lain vaatimukset täyttyisivät näiltä osin.

Opinnäytetyöni koostuu teoriaosuudesta, olemassa olevien toimintatapojen avaamisesta, opinnäytetyön toteutuksesta, tuloksista, sekä johtopäätöksistä. Opinnäytetyöni tekstiosio päättyy pohdinta-osuuteen. Lisäksi lopusta löytyy liitteenä huoltajille lähetetty kysely (LIITE 2) sekä alustukseni kyselyyn (LIITE 1). Opinnäytetyö tehdään pääasiassa kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen menetelmällä.

Opinnäytetyössäni usein käytettäviä termejä ovat huoltaja ja oppilas. Vanhemman sijasta tässä opinnäytetyössä käytetään huoltajuus sanaa, koska eri koululajeissa puhutaan pelkästään huoltajuudesta. Lisäksi tässä opinnäytetyössä opiskelija sanan sijasta käytetään sanaa oppilas, koska opinnäytetyöni suuntautuu peruskouluun, jossa lapsia ja nuoria kutsutaan oppilaiksi.

2 TIETOPERUSTAA

Tässä osiossa esittelen opinnäytetyön aihealueen kannalta olennaista tietoperustaa. Käsiteltäviä aiheita ovat oppilashuolto ja huoltajien asema oppilashuollossa, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, kouluhyvinvointi, osallisuus oppilashuollon näkökulmasta, kodin ja koulun välinen yhteistyö sekä huoltajuus ja huoltajien asema oppilaitosten toiminnassa.

2.1 Oppilashuolto ja huoltajien asema oppilashuollossa

Oppilashuollon tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta, oppimista, sekä ennaltaehkäistä ongelmia. Se parantaa myös opiskeluympäristön ja oppilasyhteisön terveellisyyttä, hyvinvointia, esteettömyyttä ja turvallisuutta. Lisäksi se edistää yhteisöllisyyttä niin koulussa kuin kodin ja koulun välillä. Opiskeluhoitoa ohjaamassa on 1.8.2014 voimaan astunut oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. (Pelkonen 2014; Perälä ym. 2015.) Opiskeluhoollolla tarkoitetaan sekä peruskouluissa järjestettävää oppilashuoltoa että ammatillisessa koulutuksessa ja lukiassa järjestettävää opiskelijahuoltoa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013).

Oppilashuollon toteuttamiseksi oppilaitoksissa tulee olla oppilashuoltosuunnitelmat. Suunnitelman avulla pystytään kehittämään, arvioimaan ja toteuttamaan oppilashuoltoa. Jokaisella oppilaitoksella ei ole välttämättä omaa oppilashuoltosuunnitelmaa vaan kahdella tai useammalla oppilaitoksella voi olla yhteinen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma tulee tarkastaa vuoden päästä siitä kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tarkastetaan oppilaitoksissa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Laki säättää, että oppilashuoltoa tulee toteuttaa monialaisena yhteistyönä huoltajien ja oppilaiden kanssa ja tarpeen vaatiessa myös yhdessä muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma tulisi laatia yhdessä huoltajien, henkilöstön ja oppilaiden kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.) Tutkimuksessa, jossa on selvitetty, kuinka oppilashuollon järjestäminen ja johtaminen on toteutunut

ammattillisissa oppilaitoksissa ja lukioissa, selviää, että huoltajien ja oppilaiden ottaminen oppilashuoltosuunnitelman laadintaan on toteutunut huonosti. Vain noin kolmasosassa (36 %) oppilaitosten oppilaista olivat päässeet osallistumaan laadintaan, ja oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen oli osallistunut vain 16–22 % huoltajista. (Perälä ym. 2015.)

Kuten jo aiemmin mainittu, oppilashuoltoa toteutetaan niin oppilaan kuin hänen huoltajiansakin kanssa. Tämä tarkoittaa kuitenkin sitä, että oppilaalla on ikätasotaan riippuen mahdollisuus päättää, saako hänen huoltajansa osallistua häntä koskevaan asian käsittelyyn. Oppilaan mielipiteet ja toivomukset otetaan huomioon hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Jos oppilas kieltää ottamasta yhteyttä huoltajaan, on tärkeää arvioida oppilaan kehitystasoa ja hänen etuaan. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen tulee aina tehdä tämä arviointi. Lisäksi oppilaalla on aina oikeus oppilashuollon palveluihin, eikä huoltaja voi koskaan tätä kieltää. (Hietanen-Peltola 2014.)

Koulutuksen järjestäjien tulee vastata siitä, että oppilashuoltosuunnitelma toteutuu opetussuunnitelman mukaisesti (Mahkonen 2014, 55). Oppilashuollon toteutuksessa mukana ovat opetustoimen lisäksi sosiaali- ja terveystoimi, sekä itse oppilaat, heidän huoltajansa sekä muut tarvittavat yhteistyötahot. Oppilashuollon palveluihin kuuluvat kuraattori- ja psykologipalvelut sekä terveydenhuollon palvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Oppilashuollon ensisijainen toteuttamismuoto on yhteisöllinen opiskeluhoito, joka on ennaltaehkäisevää toimintaa. Kuitenkin myös jokaisella oppilaalla on oikeus yksilölliseen opiskeluhoitoon. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.) Vuonna 2014 voimaan astuneessa lakiuudistuksessa on haluttu korostaa yhteisöllisen oppilashuollon tärkeyttä. Aiempaa lakia ei kuitenkaan voi tulkita niin, että se olisi perustunut vain korjaavaan työhön. Uudessa laissa on haluttu priorisoida työtä, jota tehdään ennaltaehkäisevästi. Ennaltaehkäisevän työn tärkeyttä on korostettu jo 1970-luvulta lähtien. Lakiuudistuksen yksi pyrkimyksistä on ollut se, että ennaltaehkäisevä työ olisi niin tehokasta, että korjaavaan opiskeluhoitoon tarve pienentyisi. (Mahkonen 2014, 67–69.)

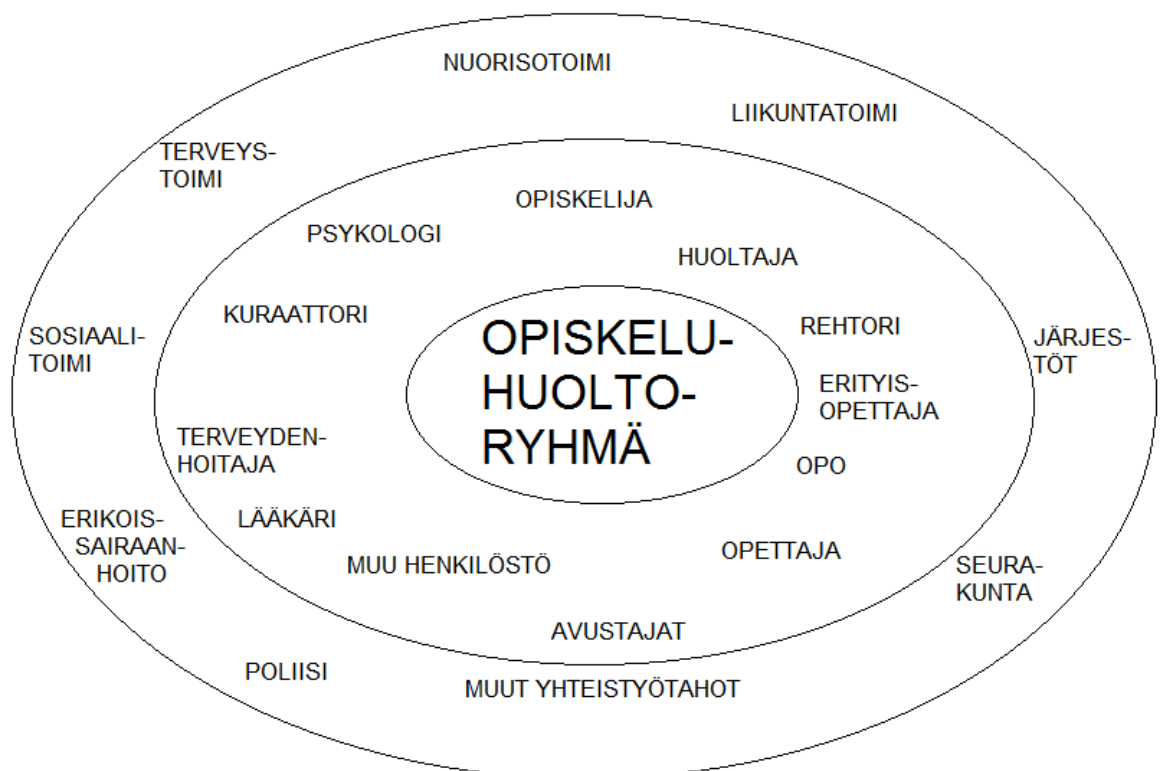
Yhteisöllinen opiskeluhoito tarkoittaa toimia ja koko toimintakulttuuria, joilla edistetään oppilaiden hyvinvointia, oppimista, sosiaalista vastuullisuutta, terveyttä, osallisuutta ja vuorovaikutusta oppilasyhteisössä. Yhteisöllisessä opiskeluhoitossa korostetaan myös opiskeluympäristön turvallisuutta, esteettömyyttä ja terveellisyttä. Yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttamiseen osallistuvat kaikki toimijat opiskeluhoitosta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.) Yhteisöllisen opiskeluhoiton toteutumiseksi vaaditaan resursointia (Laitinen 2014).

Yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttaminen ensisijaisena keinona on koulumaailmassa iso haaste. THL:n teettämän kyselyn mukaan (TAULUKKO 1) lukuvuosina 2012–2013 kouluista 70 % vastaa käyttävänsä yleisen koulu yhteisön hyvinvointiin työpanoksestaan vain 25 % kun taas 48 % kouluista kertoo käyttävänsä yksittäistä oppilasta koskevaan oppilashuollon asiaan työpanoksestaan yli 75 %. (Laitinen 2014.)

	Ei tietoa	Ei lainkaan	25% tai alle	Noin 25-45 %	Noin puolet	Noin 55-75 %	Yli 75%
Yksittäistä oppilasta/asiaa koskevat oppilashuollolliset kysymykset	2	0	2	5	9	34	48
Yleiset koulu yhteisön hyvinvointiin ja oppimisen tukeen liittyvät kysymykset	2	4	70	15	6	2	1
Oppilashuoltoryhmän oman toiminnan arviointi ja kehittäminen	4	10	82	4	1	0	0

TAULUKKO 1. Moniammatillisen oppilashuoltotyön työpanoksen jakaantuminen (%) Peruskoulut, lv. 2012–2013. (mukaillen Laitinen 2014)

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien opiskeluhoollossa toimivien henkilöiden tehtävä (KUVIO1). Lisäksi yhteisöllinen opiskeluhoolto koskee myös työntekijöitä, jotka työskentelevät oppilaitoksessa oppilaiden kanssa, sekä viranomaisia, jotka vastaavat opiskeluhooltopalveluista. Yhteisöllisen työn tulee sisältyä myös kuraattoreiden, terveydenhoitajien ja psykologien työaikaan. Oppilaitoksessa työskentelevällä henkilökunnalla on ensisijainen vastuu huolehtia yhteisön hyvinvoinnista. (Laitinen 2014.)

KUVIO 1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimijat (mukaillen Laitinen 2014)

Yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää opiskeluhooltoja kehittämässä, toteuttamassa ja suunnittelemassa ovat koulujen oppilashuoltoryhmät. Oppilashuoltoryhmässä voidaan luoda uusia toimintatapoja ja työrakenteita, jotka lisäävät yhteisöllisyyttä ja ennaltaehkäisevyyttä. Lisäksi ryhmässä voidaan säädellä eri ryhmien, toimijoiden ja tiimien toteuttamaa yhteisöllistä työtä. (Laitinen 2014.)

Kouluympäristö on hyvä tapa toteuttaa yhteisöllistä hyvinvoinnin tukemista. Hyvinvointia tukevia asioita yhteisöllisellä tasolla toteutettuna ovat terveydellisten haittojen poistaminen koulurakennuksesta, luokkahengen edistäminen sekä kiusaamisen ehkäiseminen. Yhteisöllisyyden kautta pystytään parantamaan myös oppilaiden ja heidän perheidensä valmiuksia pitää huolta omasta hyvinvoinnista. Lasten ja nuorten hyvinvointia pystytään tukemaan yhdessä vanhempien kanssa esimerkiksi valmistamalla heitä kohtaamaan lapsiensa kehityshaasteita, jotka ovat ikäkaudesta riippuen erilaisia. (Hietanen-Peltola 2013, 120.)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan niitä palveluita, joita tarjotaan yksittäisille oppilaille. Näitä palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, sekä monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto. Muita mahdollisia palveluita voivat olla tietyt yksityiset terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluilla annetaan yksilöllistä tukea opiskeluun ja koulunkäyntiin. Näillä palveluilla pyritään tukemaan psyykkisiä ja sosiaalisia valmiuksia, oppimista ja hyvinvointia. Näillä palveluilla pystytään myös edistämään yhteistyötä oppilaan perheen kanssa sekä muiden tärkeiden opiskelua edistävien läheisten kanssa. (Hietanen-Peltola 2014.)

Kuraattoripalveluihin kuuluu esimerkiksi tuen tarpeen arviointi, tilanteen selvitys, sosiaalinen selvitys, koulunkäyntijärjestelyt, sekä tukikeskustelut ja ohjaus. Psykologipalvelut pitävät taas sisällään mm. oppilaan kehitykseen, koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien pulmien arvioinnin ja selvittämisen, tukemisen ja ohjaamisen sosiaaliseen vuorovaikutukseen, oppimiseen liittyvissä, sekä tunne-elämän kehitykseen liittyvissä ongelmissa. Lisäksi psykologipalveluihin kuuluu vanhemmuuden ja perheen ongelmatilanteiden tukeminen. (Hietanen-Peltola 2014.)

Kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät esimerkiksi jokavuotiset terveystarkastukset, sekä laajemmat terveystarkastukset 1., 5. ja 8. luokalla. Tarpeen vaatiessa on mahdollista saada myös lisä- ja seurantakäyntejä lääkärin tai terveydenhoitajan luona. Lisäksi terveydenhoitajalla tulee olla avoin vastaanotto, jonne oppilas voi tulla ilman ajanvarausta. Kouluterveydenhuollon palvelut pitävät sisällään

myös suun terveydenhuollon, sekä tarvittaessa erikoistutkimukset terveydentilan toteamista varten. (Hietanen-Peltola 2014.)

Lisäksi yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluu monialainen asiantuntijaryhmä, joka on oppilasta ja tarvittaessa myös hänen perhettään tukeva kokoonpano. Ryhmä on luonteeltaan keskusteleva ja tukeva. Ryhmän jäsenillä ei ole olemassa valmiita vastauksia, vaan asioista keskustellaan yhdessä. Ryhmässä sovitaan asioista yhdessä. Tavoitteena on työskennellä yhdessä huoltajien kanssa. Ryhmän tehtäviin kuuluu oppilaan tuen tarpeen selvittäminen sekä pohdinta siitä, mitä oppilashuollon palveluita oppilas tarvitsee. Tarkoituksenmukaista on, että oppilas osallistuu aina myös itse ryhmään. Asiantuntijaryhmässä tulee olla myös vastuuhenkilö. (Hietanen-Peltola 2014.)

Vaikka yhteisöllinen opiskeluhoolto on ensisijainen toteuttamismuoto ja vaikka se olisi laadultaan hyvää, on oppilaitoksissa aina tarve myös yksilökohtaiselle opiskeluhoollolle. Laadukas yhteisöllinen opiskeluhoolto voi kuitenkin vähentää yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarvetta. Oppilaitoksista saadun tiedon mukaan tällä tavalla on tapahtunut myös käytännössä. Joskus yksilön asioita voidaan hoitaa myös yhteisöllisellä tasolla, esimerkiksi luokkayhteisössä. (Hietanen-Peltola 2014.)

2.2 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

1.8.2014 voimaan astunut oppilas- ja opiskelijahuoltolaki valmisteltiin sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyönä. Laki koskee niin esi- ja perusopetusta kuin ammatillista ja lukiokoulutustakin. Laajuudeltaan tämä vaikuttaa yli 825 000 oppilaaseen ja opiskelijaan. Opiskeluhoollon määrittelmä säilytettiin samanlaisena kuin se on vuonna 2003 laadittu. (Pelkonen 2014.)

Uusi laki säädettiin, koska säädösperusta oli riittämätön, hajanainen ja osittain huonosti tunnettu. Uudistuksella on pyritty kokoamaan hajallaan olevia säännöksiä yhden lain sisälle. Uudistuksella myös on parannettu oppilaiden oikeuksia. Lisäksi lain avulla on tuotu tunnetummaksi tietosuojalainsäädäntöä, joka pitää sisällään henkilötietolain sekä julkisuuslain. Opiskeluhoollossa on myös aiemmin ollut puut-

teita esimerkiksi alueellisten erojen, palveluiden riittämättömyyden, epäyhtenäisten käytäntöjen sekä oppilaiden ja heidän huoltajiensa osalta, ja lakiuudistuksella on pyritty vastaamaan näihin ongelmiin. (Pelkonen 2014.)

Lailla on myös pyritty lisäämään kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Ennen uudistusta vanhempien osallisuus on ollut melko vähäinen. Oppilaiden hyvinvoinnin edistämisen kannalta on erittäin tärkeää yhteistyö koulun toimijoiden ja vanhempien välillä. Tämän yhteistyön edistämiseksi on runsaasti erilaisia keinoja käytettävissä. (Pelkonen 2014.)

Lakiuudistuksen tarkoituksena on myös varhaisen tuen turvaaminen. Ennen uudistusta on ollut paljon viivästymisiä, resurssipulaa ja epäselvyyksiä asioiden hoitamisessa. Tilanteen parantamiseksi on fokukseen nostettu varhaisen tuen tarpeen tunnistaminen, sekä sen järjestäminen tarvitseville. Tämä tarkoittaa, että tuki kohdennetaan sitä eniten tarvitseville. Tällä voidaan esimerkiksi vaikuttaa eroihin lasten kotitaustoissa, jolloin tukea annetaan enemmän sitä tarvitsevalle. Tarkoituksenmukaista olisi myös se, että tuki annettaisiin siinä ympäristössä missä oppilas toimii, ja pyrittäisiin välttämään ohjaamista eteenpäin. Tavoitteena olisi vähentää tarvetta käyttää korjaavia palveluita ja tällä tavalla estää kustannusten lisääntymistä. (Pelkonen 2014.)

Myös opiskeluhuoltopalveluiden yhdenvertaisen laadun ja palveluiden turvaaminen on ollut uudistuksen yksi tarkoituksista. Aiemmin ongelmana on ollut palveluiden vaikea saatavuus. Tämä voi aiheuttaa epätasa-arvoisuutta koulutuksellisissa asioissa. Tavoitteena on ollut taata yhdenvertainen saatavuus. Käytännössä tämä on tarkoittanut esimerkiksi kuraattori- ja psykologipalveluiden velvoittamisen toiselle asteelle, sekä yhtenäisten käytäntöjen luomisen, jolla estetään esimerkiksi kunnalliset erot. (Pelkonen 2014.)

2.3 Kouluhyvinvointi

Hyvinvointia voidaan lähestyä niin tarve- kuin resurssipohjaisestikin. Tarpeen näkökulmasta ihmisen hyvinvointi on turvattu, kun hänen keskeiset tarpeet toteutu-

vat. Resurssipohjaisesti tarkasteltuna hyvinvoinnin katsotaan toteutuvan silloin kun ihmisellä on ne voimavarat ja resurssit, jotka tyydyttävät hänen tarpeensa. Nämä kaksi näkökulmaa eivät sulje pois toisiaan vaan enemmän täydentävä toisiaan. (Janhunen 2013.)

Ennen lakiuudistusta oppilaiden hyvinvoinnissa oli monenlaisia puutteita. Tavallista oli esimerkiksi ongelmien kasautuminen. Myös oppilaiden osallisuudessa oli puutteita. Lakiuudistuksella on pyritty parantamaan oppilaiden hyvinvointia lisäämällä osallisuutta, jonka tiedetään olevan yksi avaintekijä hyvinvoinnin kannalta. Aikaisemmin kouluhyvinvointiin ei ole myöskään kiinnitetty tarpeeksi huomiota ja hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä toimia on käytetty liian vähän. Oppilaiden hyvinvoinnin lisäämisellä pyritään vaikuttamaan myös hyvään oppimiseen. (Pelkonen 2014.)

Hyvinvoinnin turvaamiseksi voimavarat ovat koulumaailmassa niukat ja on tärkeää, että toimijat tietävät mitä pitää tehdä, jotta hyvinvointi pystytään turvaamaan. Ensisijaiset keinot turvata kouluhyvinvointi on keskittyä hyvinvointia suojaavien asioiden vahvistamiseen sekä ehkäistä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa riskejä. Hyvinvointia suojaavia tekijöitä ovat esimerkiksi pysyvät ja turvalliset aikuiset, sekä oppilaan hyvä suhde omiin huoltajiin, luottamus pärjäämiseen, ystävät, terveelliset elämäntavat, sekä mahdollisten erityisongelmien huomioiminen koulussa. (Pelkonen 2014.)

Hyvinvointia vaarantavia tekijöitä taas voivat olla mm. huoltajien päihde- ja mielenterveysongelmat, perheväkivalta tai muu kaltoinkohtelu, kuormittavat elämänmuutokset, huonot kasvatustavat, kiusaaminen, huoltajien matala koulutustaso ja oppimisvaikeudet ja fyysiset sairaudet. Lasten ja nuorten pahoinvointi näkyy koulumaailmassa monella tavalla. Näitä ovat esimerkiksi pinnaaminen, kiusaaminen, syrjäytyminen ja mielenterveysongelmat. Lasten ja nuorten pahoinvointi juontaa juurensa usein vanhempien ja laajemmalla tasolla koko yhteiskunnan pahoinvoinnista. (Paananen 2014, 93–94; Pelkonen 2014.)

Vaikka lapsella tai nuorella olisi paljonkin hyvinvointia vaarantavia tekijöitä elämässään, voi hän silti selviytyä ja löytää oman paikkansa yhteiskunnassa. Usein

tähän vaikuttaa kaksi päätekijää: se, että lapsella tai nuorella on tahto selviytyä, ja se, että hän saa ulkopuolista apua oikein kohdennettuna. Nämä kaksi tekijää ovat myös yhteydessä toisiinsa, koska ulkopuolista apua saamalla voi lapsella tai nuorella kehittyä tahto selviytyä. (Paananen 2014, 93.)

Lapsen ja nuoren elämänpiiri rakentuu kodin, koulun ja vapaa-ajan ympäristöistä, ja kaikki nämä kolme osaa vaikuttavat toinen toisiinsa. Jos esimerkiksi yhdessä näistä kehitysympäristöistä on puutteita tai vaikeuksia, heijastuu se usein toisiinkin kehitysympäristöihin. Kuitenkin nämä ympäristöt voivat paikata toinen toisiaan: onnistuminen tai pärjääminen jossain kehitysympäristössä voi paikata toisen kehitysympäristön puutteita. Eri kehitysympäristöjen tuleekin tehdä yhteistyötä keskenään, jotta pystytään edistämään lapsen tai nuoren hyvinvointia (Hietanen-Peltola & Kekkonen 2013; Hietanen-Peltola 2013, 120.)

Kouluyhyvinvointia turvaamassa on myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat, jotka laaditaan kaikissa Suomen kunnissa. Tämän suunnitelman avulla kunnassa kehitetään, ohjataan ja johdetaan lasten ja nuorten sekä heidän perheiden hyvinvointityötä. Lastensuojelulaissa hyvinvointisuunnitelman tarkoituksiksi määritellään hyvinvoinnin edistäminen sekä lastensuojelun kehittäminen ja järjestäminen. Tämä laki ulottuu koulumaailmaan asti, koska lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma pitää sisällään mm. opiskeluhuollon tavoitteet, toteuttamistavat ja toimet joilla voidaan vahvistaa oppilaiden varhaista tukemista sekä yhteisöllistä opiskeluhoitoa. (THL 2015a.)

2.4 Osallisuus oppilashuollon näkökulmasta

Osallisuus tarkoittaa osallisena olemista, ja se käsitetään yleensä yhteisöön osallistumisena. Tällainen sosiaalinen osallisuus lisää ihmisen terveyttä ja hyvinvointia. Osallisuus tuo elämälle merkitystä. Osallisuudessa ollaan mukana myös yhteisöllisissä projekteissa. Siinä sitoudutaan, vaikutetaan, sekä otetaan vastuuta projektin kulusta. Muita osallisuuteen tiiviisti liittyviä käsitteitä ovat esimerkiksi osallistaminen, osallistuminen, valtaistaminen ja vaikuttaminen. (Jelli-järjestötietopalvelu n.d. & THL 2015b.)

Osallisuuden merkitystä pystytään jäsentämään myös määrittelemällä osallisuuden vastakohtaa osattomuutta. Osattomuudella tarkoitetaan yleensä osattomuutta yhteiskunnan voimavaroista ja mahdollisuuksista, joilla pystytään takaamaan tietty elämänlaatu ja elintaso. Osattomuuteen liittyy tiivistä syrjäytymisen mahdollisuus. Osallisuuden vastakohtaksi voidaan määritellä myös passiivisuus. Muita vastakohtia osallisuudelle voivat olla esimerkiksi vieraantuminen, välinpitämättömyys. Näiden vastakohtien kautta voidaan osallisuuteen sisällyttää aktiivisuus, osan saaminen yhteiskunnan mahdollisuuksista ja resursseista, kiinnostus ympäristöstä ja halukkuus vaikuttaa siihen, eläminen yhteydessä ympäristöön, yhteiskuntaan ja itseensä, sekä paikan löytäminen yhteiskunnassa. (Nivala & Ryyänen 2013.)

Syrjäytymisellä viitataan siihen kun yksilö jää yhteiskunnan normaalitoimintojen ulkopuolelle. Näitä toimintoja ovat esimerkiksi työ, koulutus, päätöksenteko ja hyvinvointipalvelut. Osallisuutta voidaan hahmotella myös esimerkiksi Arnsteinin asteikon avulla, jolla pystytään kuvaamaan kansalaisen ja julkisen vallan valtasuhdetta. Asteikon alimmilla tasoilla kansalaisella ei ole juuri valtaa organisaatioon vaikuttamisessa ja ylimmillä tasoilla valtaa on jo paljon. Kahdella alimmalla tasolla ei ole osallistumista ja siellä on vain näennäistä vaikuttamista. Näennäisellä vaikuttamisella tarkoitetaan sitä, että yksilöille luodaan ajatus osallisuudesta, mutta oikeasti heitä vain pyritään kasvattamaan, ja yritetään muuttaa heidän ajatustapojaan. (Nivala & Ryyänen 2013.)

Kehittämistyössä osallisuudesta puhutaan paljon ja se voidaan nähdäkin tämän ajan muotisanana. Osallisuutta pidetään tärkeänä, korostetaan ja painotetaan paljon. Palveluita kehitettäessä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, miten palveluiden käyttäjät osallistuvat päätöksentekoon. Tärkeää on, ettei vain kuvitella, että alan ammattilaiset tietävät, mitä palveluiden käyttäjät ja heidän perheensä tarvitsevat. (Oranen 2013, 122.)

Osallisuus voidaan jakaa kolmeen eri tasoon sen toteutumisen mukaan. Nämä kolme eri tasoa ovat asiakas asianosaisena, asiakas kokemusasiantuntijana ja asiakas yhteiskunnassa ja yhteisössä. Asiakas kokemusasiantuntijana tarkoittaa, että hän osallistuu kehittämistyöhön. Tällä osallisuuden tasolla tulokset eivät näy

heti ja voi olla, että kehittämistyöhön osallistunut kokemusasiantuntija ei tule kokemaan itse ollenkaan kehittämisen tuomia hyötyjä. Tällä osallisuuden tasolla käsitellään yhteisiä asioita, vaikka kokemusasiantuntijan mielipiteet ja ajatukset voivat pohjautua yksilöllisiin kokemuksiin. (Oranen 2013, 122–123.)

Osallisuus on tapana nähdä kyseenalaistamatta positiivisena ja tavoiteltavana asiana. Sen ajatellaan olevan kaikille hyväksi. Vaikka osallisuudesta puhutaan paljon, usein sen tarkoitus jää hämärän peittoon, eikä tiedetä kunnolla, mihin millaista osallisuutta yritetään kehittää. Osallisuuden edistämiseksi ei riitä vain päätös osallisuuden lisäämisestä, vaan se vaatii panostusta asiaan. Muutoksen edellytyksiä ovat toimeenpanevat ihmiset, sitoutuneet johtajat, analysointi ja riittävät resurssit. Osallisuuden katsotaan toteutuneen silloin, kun osallistumisessa yksilöllä on todellinen mahdollisuus tuoda esille omia näkemyksiään, vaikuttaa asioihin, olla mukana päätöksen tekoon, kantaa vastuu, sekä käyttää myös valtaa. (Nivala & Ryyänen 2013; Oranen 2013, 124.)

Osallisuuteen liittyy tiiviisti myös osallistaminen. Sanana osallistaminen tarkoittaa mahdollisuuksien tarjoamista. Osallistaminen voidaan nähdä toimintatapana, jossa hyödynnetään eri ihmisten valmiuksia, ideoita, taitoja ja osaamista tavoitteiden saavuttamiseksi. Ajatuksena osallistamisessa on se, että yhdessä osataan ja tiedetään enemmän kuin yksin. Osallistamisessa keskeistä on monitahoinen ja jatkuva vuoropuhelu eri ihmisten kesken. Osallistamiseen liittyy myös yhteisten päätösten tekeminen. (Auvinen & Liikka 2015.)

2.5 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Esimerkiksi perusopetuslaissa on säädetty huoltajien ja koulun välisestä yhteistyöstä (Perusopetuslaki 628/1998). Huoltajien osallistumisesta oppilashuoltopalvelujen kehittämiseen säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa 1287/2013). Kodin ja koulun yhteistyön pitäisi alkaa jo varhaiskasvatuksessa ja jatkua läpi peruskouluiän, ammatilliseen ja lukiokoulutukseen asti. Yhteistyötä kodin ja koulun välillä toteutetaan niin yksilöllisellä kuin yhteisöllisellä tasolla. Huoltajilla tulisikin olla mahdollisuus osallistua koulutoiminnan kehittä-

tämiseen myös yhteisöllisellä tasolla. Kodin ja koulun yhteistyötä lisää se, että huoltajat voivat osallistua opetus- ja kasvatustyön suunnitteluun sekä arviointiin. Huoltajia tulisi tiedottaa opetuksen järjestämisestä, opetussuunnitelmasta ja oppilashuollosta. Kodin ja koulun kehittäminen on yksi 2000-luvun tärkeimmistä kehittämistavoitteista perusopetuksessa. (Rimpelä, Metso, Saaristo & Wiss 2008.)

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä kehitettäessä on tärkeää, että toiminta perustuu tiedon jakamiseen ja avoimuuteen. Tällä tavoin pystytään tarjoamaan huoltajille mahdollisuus koulutoimintaan osallistumiseen. Huoltajat saadaan paremmin osallistettua, kun heidät kutsutaan tapaamiseen, jossa suunnitelma esitellään kokonaisuudessaan. On myös tärkeää, että huoltajille tuodaan esille, että heidän avuntarpeensa on todellinen. Tällaisessa strategiassa vanhemmat saadaan osallistettua paremmin toimintaan mukaan kuin esimerkiksi vanhempainilloissa. Tämä vaatii opettajilta enemmän suunnittelua, mutta kiitoksena tästä on toimivampi yhteistyö yhdessä huoltajien kanssa. (Johansen 2008, 63.)

Huoltajien osallisuutta lisäämässä ovat myös koulujen opiskeluhuoltoryhmät. Näiden ryhmien sisältöihin kuuluu huoltajien osallistaminen opiskeluhuollon yhteistyön seurantaan ja kehittämiseen. (Laitinen 2014.) Kodin ja koulun välinen yhteistyö on vielä melko mutkatonta kun puhutaan kollektiivisista järjestelyistä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi leirikouluihin, retkiin tai juhliin liittyvät järjestelyt. Myös järjestys- sääntöjen ja oppilashuollon suunnitteluun on vielä melko yksinkertaista. Kun taas puhutaan yksilötasosta, on asetelma toinen, koska yhteistyötä tehdään ihmisten välillä, eikä instituutioiden. (Laitinen 2014; Mahkonen 2014, 169–170.)

2.6 Huoltajuus ja huoltajien asema oppilaitosten toiminnassa

Lapsen huoltajia ovat ensisijaisesti lapsen vanhemmat. Äidistä tulee automaattisesti lapsen huoltaja ja aviomiehestä tulee avioliittoon nojaten lapsen huoltaja. Jos lapsen vanhemmat eivät ole naimisissa, voivat he sopia, että he ovat yhdessä lapsen huoltajia. Huoltajien tulee mahdollistaa lapselle riittävät elinolosuhteet, jotta lapsen tasapainoinen kehitys olisi turvattu. Huoltajalla on myös oikeus päättää lapseen liittyvistä asioista. Näitä voivat olla esimerkiksi nimen valitseminen, uskon-

tokunta, koulutus ja asuinpaikka. Eri koululaeissa käytetään huoltajuus termiä, eikä puhuta ollenkaan vanhemmuudesta. Laeissa käytetään myös huoltajasta yksikömuotoa, eikä puhuta huoltajista. (Mahkonen 2014, 173; Väestöliitto 2015.)

Huoltajuuden rinnalla kulkee tiiviisti myös holhooja-termi. Holhoojan tehtäviin kuuluu huolehtia lapsen taloudesta, sekä toimia talouteen liittyvissä asioissa lapsen edunvalvojana. Lapsen holhoojana toimii tavallisesti lapsen vanhempi, joka on myös hänen huoltajansa. Jos kuitenkin lapsen vanhemmat eivät ole kyvykkäitä huolehtimaan hänestä tai lapsella ei ole vanhempia voidaan lapselle nimittää huoltaja tai useampi huoltaja. Tämä voi tapahtua joko yksin, tai yhdessä lapsen vanhempien kanssa. (Väestöliitto 2015.)

Huoltajuudella on vaikutusta moneen eri asiaan. Näitä ovat esimerkiksi puhevaltaan, kuulemiseen, tietojen luovuttamiseen lasta koskevissa asioissa, lapseen liittyvien asioiden sopimiseen, oikeuteen lukea lapseen liittyviin asiakirjoja ja oikeusturvaan liittyvät asiat. Puhevallan ja kuulluksi tulemisen lisäksi huoltajalla voi joissain tilanteissa olla myös oikeus tehdä itse päätös lasta koskevassa asiassa. Huoltajan asemasta on säädetty useissa kymmenissä eri laeissa. (Mahkonen 2014, 171–173.)

Huoltajalla on päätösvaltaa monissa lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Huoltaja voi esimerkiksi päättää, mitä uskontoa lapselle opetetaan koulussa ja millä kielellä lasta opetetaan, jos näitä on tarjolla useampia. Lisäksi huoltajaa kuullaan useissa eri asioissa. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi vuosiluokalle jättäminen ja kurinpitorangaistuksen toimeenpaneminen. Lisäksi huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa oppilaan poissaoloista ja valvoa lapsen oppivelvollisuuden suorittamista. (Mahkonen 2014, 172–173.)

Laissa säädetään, että opiskeluhoitoa toteutetaan myös yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa. Lähtökohtana erityisesti yhteisöllisessä opiskeluhollossa on se, että oppilaiden lisäksi myös huoltajat tulisivat kuulluksi ja osallistuisivat yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen. Oppilaalla on mahdollisuus kuitenkin rajoittaa vakavasta syystä huoltajansa oikeutta osallistua häntä koskevaan oppilashuollon asian käsittelyyn, vaikka hän olisikin alaikäinen. Asiaan vaikuttavia teki-

jöitä ovat kuitenkin oppilaan kehitystaso ja ikä, sekä asian laatu. Huoltajalla on oikeus päättää, kuka tai keitä osallistuu hänen alaikäisensä lapsensa oppilashuollon asian käsittelyyn, jos oppilas on vajaavaltainen tai alaikäinen (Opetushallitus 2014; Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Koulumaailmassa törmätään päivittäin erilaisiin kysymyksiin huoltajiin liittyen. Tällaisia haastavia kysymyksiä ovat esimerkiksi tilanteet missä tapauksissa koulun tarvitsee pyytää huoltajan suostumus oppilaan asioiden käsittelyyn oppilashuolto-ryhmässä ja tarvitaanko siihen aina huoltajan suostumus kirjallisena. Muita haasteita on myös se, kuinka menetellä, kun huoltajat kokevat, ettei heidän lapsensa tarvitse koulukuraattorin palveluita, kun taas koulu näkee asian tarpeelliseksi. Myös etävanhemmat tuovat omat haasteensa koululle. Tämä näkyy esimerkiksi epäselvyytenä siinä, millä tavalla etävanhemmat tulee huomioida oppilashuoltotyössä. (Mahkonen 2014, 168.) Etävanhempi sanalla tarkoitetaan vanhempaa, joka asuu erossa lapsestaan (Etävanhempien liitto n.d.).

3 OLEMASSA OLEVIA TOIMINTATAPOJA KODIN JA KOULUN VÄLISEN YHTEISTYÖN LISÄÄMISEEN

Tässä osiossa avaan toimintatapoja, joita on käytetty kodin ja koulun välisen yhteistyön lisäämiseksi. Avaan tässä osiossa Kodin ja Koulun Päivää, Kotkan kaupungin kodin ja koulun välistä yhteistyötä, oppilashuollon messuja sekä vanhempainyhdistyksen toimintaa.

3.1 Kodin ja Koulun Päivä

Kodin ja koulun yhteistyön lisäämiseksi olemassa oleva keino on esimerkiksi koulun osallistuminen valtakunnalliseen Kodin ja Koulun Päivään. Tällä tavalla pystytään lisäämään yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Tapahtuma on valtakunnallinen, ja sen sisältöä koulut voivat soveltaa itsellensä sopivalla tavalla. Tärkeintä päivässä on kohtaaminen, jonka avulla pystytään tukemaan lapsen oppimista ja kasvua. Tätä toimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Kodin ja Koulun päivää on vietetty vuodesta 2011 asti, ja sen tapahtumapäivä on aina syyskuun viimeinen perjantai. (Kodin ja Koulun Päivä n.d.a.)

Kodin ja Koulun Päivällä ovat omat nettisivut josta löytyy erilaisia vinkkejä tapahtuman sisältöön ja teemoihin. Kantavana ajatuksena on, että pienikin riittää ja tapahtumaan voi kuuluakin esimerkiksi nuotiotulen ääressä istumista, jutustelua aamupuuroa syödessä, osallistuminen urheilutapahtumaan tai tutustuminen taiteeseen. Lisäksi sivustolta löytyy erilaisia materiaaleja, sekä tarinoita aiemmista Kodin ja Koulun Päivä -tapahtumista. (Kodin ja Koulun Päivä n.d.b.)

3.2 Kotkan kaupungin kodin ja koulun välinen yhteistyö

Hyvänä esimerkkinä koulun ja vanhempien sujuvalle yhteistyölle on Kotkan kaupungin oppilaitokset, joissa on haluttu panostaa erityisesti kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Keväällä 2014, ennen kuin uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki astui

voimaan, teetti Kotkan kaupunki huoltajille kyselyn oppilashuollon kehittämisestä Kotkan perusopetuksessa. Kyselyssä toivottiin huoltajia erityisesti ottamaan kantaa siihen, millä tavalla he haluaisivat osallistua oppilashuollon toimintakulttuurin kehittämiseen. Huoltajien ajatuksia tullaan hyödyntämään oppilashuoltosuunnitelmien laatimisessa. Oppilashuoltosuunnitelmien toimivuutta on ollut tarkoitus arvioida seuraavana vuonna (keväällä 2015). (Kotkan koulut 2014; Vanhemmat mukana OPS-työssä! n.d.)

Ensiarvoisen tärkeänä Kotkan kaupunki näkee kodin ja koulun yhteisen vastuun, sekä yhteisen, avoimen linjan lasten kasvun tukemisessa. Kaupunki osallistaa huoltajia myös opetussuunnitelman laatimisessa. Kaupungilla on käytössä Helmioppilashallintajärjestelmä, jonka avulla saadaan myös huoltajien ääni kuuluviin. Sivuilla on aika ajoin kyselyitä huoltajille. Esimerkiksi keväällä 2015 huoltajille on tehty kysely, jossa pitää valita kolme tärkeintä arvoa, jotka huoltaja toivoisi lapsen oppivan koulussa. Näistä kyselyistä koostettuja vastauksia julkaistaan Helmioppilashallintajärjestelmän sivuilla. (Kotkan koulut 2014.)

3.3 Oppilashuollon messut

Yksi hyvä tapa saada oppilashuolto ja kodin ja koulun yhteistyö toimivammaksi voisi olla oppilashuollon messut. Tällaiset messut järjestettiin vanhempainillan muodossa Padasjoella Pappilanmäen koululla 24.9.2013. Vanhempainiltaan kutsuttiin kaikki 7–9-luokkalaisten huoltajat kirjeitse. Lisäksi tapahtumasta ilmoitettiin paikallislehdessä avoimena kutsuna. Tapahtumaa järjestämässä oli Pauliina Heinonen, ja tapahtuman suunnitteleminen ja järjestäminen oli osa hänen opinnäytetyötään. (Heinonen 2013.)

Oppilashuollon messut alkoivat kahvituksella, jonka järkeen siirryttiin juhlasaliin. Tilaisuuden alussa rehtori kertoi lyhyellä puheenvuorolla Padasjoen oppilashuollosta paikallisella tasolla. Tämän jälkeen siirryttiin paneelikeskusteluun, jossa panelisteina toimivat sivistyslautakunnan puheenjohtaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, rehtori sekä erityisnuorisotyöntekijä. Heistä jokainen kertoi vuorollaan lyhyesti työstään ja roolistaan oppilashuollossa

sekä siitä, mikä heidän merkityksensä on kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Tämän jälkeen vieraat saivat esittää panelisteille kysymyksiä. Lisäksi kysymyksiä oli voinut esittää myös kotiin tulleen kutsun kautta, ja tällä tavalla oli huomioitu se, etteivät kaikki huoltajat välttämättä rohkene tai halua kysyä mielen päällään olevia asioita muiden kuullen. (Heinonen 2013.)

Paneelikeskustelun jälkeen oppilashuollon messuihin osallistuneilla oli myös mahdollisuus tutustua pienimuotoisiin messupöytiin, jossa oli tarjolla erilaisia esitteitä ja materiaaleja. Lisäksi messuihin osallistuneet pystyivät vielä keskustelemaan oppilashuollon henkilöstön kanssa. Messuilla olivat tavattavissa kaikki yläluokkien luokanvalvojat ja keskustelu jatkui vielä pienimuotoisesti messupöytien äärellä. (Heinonen 2013.)

Myöhemmin tapahtumasta kerättiin palautetta oppilashuollon henkilöstöltä. Oppilashuollon messuja pidettiin tarpeellisena tapahtumana ja tapahtumalle toivottiin jatkoa tulevina vuosina. Kehittämisehdotuksina oli esimerkiksi se, että varmistettaisiin, ettei olisi päällekkäisyyksiä tapahtuman kanssa. Henkilöstö arvioi, että osallistujamäärään vaikutti se, että 8.–9. -luokkalaisten vanhemmille oli jo pidetty aiemmin syksyllä vanhempainilta. Lisäksi tulevaisuutta ajatellen kehittämisehdotuksiksi nousivat asiantuntijavierailut sekä erilaiset sisällöt. (Heinonen 2013.)

Itse tapahtumanjärjestäjän, Heinosen, kehittämisehdotuksia ovat esimerkiksi jonkun nimekkään henkilön asiantuntijaluennon yhdistäminen messuihin ja messutapahtuman sisällön muuttaminen seuraavina vuosina. Messutapahtuma voisi pitää esimerkiksi sisällään kuvitellun oppilashuoltoryhmän kokouksen, jonka avulla huoltajille voisi paremmin hahmottaa jokaisen oppilashuoltoryhmän henkilöstön roolit opiskeluhuollossa. Lisäksi Heinonen nostaa esille, että myös oppilaat voitaisiin liittää tähän tapahtumaan tulevaisuudessa. (Heinonen 2013.)

3.4 Vanhempainyhdistys kodin ja koulun välisen yhteistyön edistäjänä

Vanhempainyhdistys on vapaaehtoisuuteen perustuvaa oppilaiden huoltajille suunnattua toimintaa. Vanhempainyhdistysten toimintaan kuuluu esimerkiksi vai-

kuttamistyö. Vanhempainyhdistyksen avulla huoltajat pystyvät esimerkiksi vaikuttamaan oppilaitosten turvallisuuteen ja viihtyvyyteen. (Suomen Vanhempainliitto 2012.)

Myös vanhempainyhdistys on yksi hyvä tapa lisätä vuorovaikutusta huoltajien ja oppilaitosten välillä. Vanhempainyhdistyksen yksi tavoitteista on edistää näiden kahden välistä yhteistyötä ja kumppanuutta. Vanhempainyhdistykset voivat osallistua myös koulun toiminnan kehittämiseen sekä tuoda esille omia näkemyksiään siitä, millä tavoin koulu ja koti voivat tehdä yhteistyötä. Vanhempainyhdistys toimii huoltajien keskustelufoorumina sekä on myös yksi vaikuttamisen väline. (Suomen Vanhempainliitto 2012.)

4 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTEHTÄVÄ, TARKOITUS JA TAVOITE

Neljännessä luvussa avaan opinnäytetyöni tutkimustehtävää, tarkoitusta ja tavoitetta. Kerron tutkimustehtävässä, mikä on opinnäytetyöni keskeinen tutkimustehtävä, ja mihin kysymykseen tutkimustehtäväni kiteytyy. Tässä osiossa kerron myös, mitä olen tehnyt tutkimustehtävän selvittämiseksi.

4.1 Tutkimustehtävä

Opinnäytetyön keskeinen tutkimustehtävä voidaan kiteyttää yhteen lauseeseen: miten huoltajat saadaan osallistettua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen? Tutkimustehtävän selvittämiseksi kartoitan olemassa olevia toimintatapoja sekä suoritan huoltajille pienimuotoisen kyselyn. Näitä molempia tuloksia voidaan käyttää joko yhdessä tai erikseen.

Tutkimustehtävän selvittämiseksi avaan myös muutamia erilaisia toimintatapoja, joita on käytetty kodin ja koulun välisen yhteistyön lisäämiseksi. Näitä olemassa olevia malleja avaamalla saadaan tietoa, jota Kannuksen yläkoulu voi hyödyntää oppilashuoltosuunnitelmaa laatiessa. Toinen osuus tutkimustehtävän selvittämisessä tulee huoltajille tehdystä kyselystä. Tämän avulla saadaan myös tietopohjaa oppilashuoltosuunnitelman suunnitteluun.

4.2 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa huoltajien mielipiteitä siitä, millä tavoin he kokisivat parhaaksi osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Lisäksi tarkoituksena on avata käytössä olevia malleja siitä, millä tavoin koulun ja kodin välistä yhteistyötä on pyritty lisäämään.

4.3 Opinnäytetyön tavoite

Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten huoltajat ovat valmiita osallistumaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Käytössä olevia toimintatapoja avaamalla ja tekemällä kyselyn oppilaiden huoltajille Kannuksen yläkoulu voi hyödyntää tulevaisuudessa näistä koostettua tietoa. Opinnäytetyötäni varten kartoitetulla tiedolla on käyttöarvoa tulevaisuudessa uutta oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa, jolloin oppilashuoltosuunnitelmasta löytyy myös huoltajien näkökulma ja suunnitelma täyttää uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain vaatimukset tältä osin.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä osiossa avaan sitä, mistä lähtökohdista olen lähtenyt tuottamaan opinnäytetyötäni ja mistä olen saanut ideani opinnäytetyöhön. Avaan myös sitä, millaisessa aikataulussa opinnäytetyöni on edennyt. Lisäksi kerron kyselylomakkeesta, jota olen käyttänyt opinnäytetyössäni sekä tutkimusmenetelmästäni. Lisäksi viidennesosiossa avaan hieman luotettavuuden ja eettisyyden teoriaa, ja pohdin näitä suhteessa omaan opinnäytetyöhöni.

5.1 Opinnäytetyön muotoutuminen

Alkumetreistä asti minulle oli selvää, että haluan tehdä opinnäytetyöni koulumaailmaan. Tämä siksi, että haaveissani olisi työskennellä joskus koulukuraattorina. Opinnäytetyön kautta pystyn lisäämään ymmärrystäni koulumaailmasta. Yksi ideoistani oli tehdä oppilaille kysely, kuinka koulukuraattorista saataisiin vielä helpommin lähestyttävä henkilö. Tämä kysely olisi ollut kuitenkin melko arkaluontoinen, koska opinnäytetyöni suuntautui Kannukseen, jossa toimii vain yksi koulukuraattori, ja näin opinnäytetyö olisi henkilöitynyt.

Tavatessani Kannuksen koulukuraattoria keväällä 2014 alkoi lopullinen opinnäytetyön aihe muotoutua. Koulun puolelta tuli ehdotus siitä, että voisin tehdä opinnäytetyöni syksyllä 2014 voimaan astuvaan oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin liittyen. Tämä laki piti sisällään pykälän, jossa oppilaiden huoltajien tulisi myös osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Kannuksen kouluilla oli pohdittu sitä, millä tavalla huoltajat saataisiin osallistettua suunnitelman laatimiseen, ja ehdotuksena oli, että alkaisin opinnäytetyön merkeissä selvittämään asiaa. Tartuin aiheeseen mielelläni, koska työelämälähtöinen opinnäytetyö tuntui merkitykselliseltä, sekä samalla pääsisin tutustumaan oppilashuoltoon, joka liittyy tiiviisti kuraattorin työhön.

Keskustelin saamastani aiheesta sen hetkisen ohjaavan opettajani kanssa, ja hän piti aihetta hyvänä ja tärkeänä. Lisäykseksi hän ehdotti vielä, että voisin avata

opinnäytetyössäni olemassa olevia toimintatapoja siitä, miten huoltajia on saatu osallistettua enemmän koulun toimintaan. Näillä valmiilla toimintatavoilla tuli olla myös painoarvoa opinnäytetyössäni, ja tämän vuoksi huoltajille suoritettava kysely pystyi olemaan hieman suppeampi. Tämän jälkeen opinnäytetyöni jatkui tutkimussuunnitelman tekemisellä, jota työstin ajoittain kevästä 2014 talveen 2015 asti. Tutkimussuunnitelman mentyä läpi alkoi varsinaisen opinnäytetyöni kirjoittaminen kesällä 2015.

5.2 Kyselylomake ja aineistonkeruu

Toteutin opinnäytetyöni suorittamalla Kannuksen yläkoululaisten huoltajille kyselyn. Kysely koostui kahdesta eri aihepiiristä: kodin ja koulun välisestä vuorovaikutuksesta, sekä oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen liittyvästä osiosta. Kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta kartoitettiin sen vuoksi, että tällä tavoin pyrittiin selvittämään onko asiassa jotain kehitettävää, joka voitaisiin ottaa huomioon, kun vanhempia pyritään osallistamaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen.

Laadittuani kyselypohjan tarkistutin sen niin opinnäytetyön ohjaajallani kuin myös työelämäohjaajallani. Kun kysely oli saatu muokattua lopulliseen muotoonsa, se lähetettiin huoltajille. Kysely suoritettiin sähköisessä muodossa Webropolin kautta. Huoltajille lähetettiin huhtikuussa 2015 Wilman kautta linkki kyselyyn. Aikaa kyselyyn vastaamiseen oli loppukevään ajan.

Asteikkoihin perustuva kysely sisältää väittämiä, joista vastaaja valitsee eniten hänen mielipidettään kuvaavimman vaihtoehdon. Monivalintakysymykset tuottavat värittömämpiä vastauksia kuin avoimet kysymykset, mutta monivalintakysymysten analysointi ja käsittely tietokoneella on helpompaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 200.) Kyselyni koostui pääasiassa monivalintakysymyksistä, mutta se sisälsi myös muutaman avoimen kysymyksen. Kyselylomakkeessa väittämät ovat asteikko-muodossa. Toteuttamani kysely on neliportainen, jossa vaihtoehdot ovat: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä. Kyselyssä ei ole ollenkaan en osaa sanoa -vaihtoehtoa.

Puolistrukturoitu kyselyssä isoin osa kysymyksistä ovat strukturoituja, mutta sisältää myös muutamia avoimia kysymyksiä. Avointen kysymysten lisäksi puolistrukturoitu kysely voi sisältää kysymyksiä, jotka ovat muodoltaan: muuta, mitä tai jonkin muu asia. (Virsta n.d.) Suorittamani kysely on muodoltaan puolistrukturoitu kysely, koska se sisältää kaikki puolistrukturoidun kyselyn tunnusmerkit.

5.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi opinnäytetyöhöni muotoutui pääasiassa määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmät. Kvantitatiivisella tutkimuksella saatu aineisto voidaan esittää numeerisesti. (Uusitalo 2001, 79.) Kvantitatiivinen tutkimus oli opinnäytetyöhöni sopivin vaihtoehto, koska tällä tavalla pystyttiin tavoittamaan enemmän vastaajia, ja näin ollen saatiin useamman huoltajan ajatuksia esille. Lisäksi kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä on silloin sopiva vaihtoehto, kun ilmiö on jo ennestään tuttu (Kananen 2011, 12.) Huoltajien osallistuminen oppilaitoksen toimintaan ei olekaan ilmiönä uusi, vaan uutta ilmiössä on se, kuinka huoltajat saadaan mukaan juuri opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen.

Opinnäytetyöstäni löytyy kuitenkin myös laadullisen tutkimuksen piirteitä, koska puolistrukturoidussa kyselypohjassani oli myös avoimia kysymyksiä. Laadullinen tutkimus voidaan pelkistetysti nähdä sellaisena aineistona, joka sisältää tekstiä. Teksti on voitu tuottaa haastattelun pohjalta (Eskola & Suoranta 1998.) Puolistrukturoidussa kyselylomakkeessani avoimiin kysymyksiin vastanneet ovat voineet ilmaista itseään tekstin muodossa kyselyni kysymyksien pohjalta. Vaikka opinnäytetyössäni on myös laadullisen tutkimuksen piirteitä, näen sen enemmän määrällisenä tutkimuksena, koska kyselypohjani kysymyksistä oli suurin osa määrällisiä kysymyksiä.

Tavallista on, että kvantitatiivisen tutkimuksen aineisto kerätään kyselylomakkeella. (Kananen 2011, 12). Opinnäytetyöni aineisto on kerätty sähköisellä kyselylomakkeella. Huoltajille lähetettiin linkki Webropol-kyselyyn Wilman kautta lähetetyllä viestillä. Alustuksena kyselyyn oli kirjoittamani saatesanat (LIITE 1), jossa kerron

opinnäytetyöni aiheesta, lyhyesti oppilashuollon sisällöstä sekä siitä, miksi kartoitan huoltajien mielipiteitä asiasta.

Määrällisen tutkimuksen perustana on positivismi. Tähän kuuluu esimerkiksi objektiivisuuden, yksiselitteisyyden ja luotettavuuden korostaminen. Tähän sisältyy mitaaminen, jolla tulisi mitata yleistettävää, perusteltua ja luotettavaa tietoa. Kvantitatiivisella tutkimusotteella tavoitellaan absoluuttista ja objektiivista totuutta. (Kananen 2011, 18.)

5.4 Luotettavuus ja eettisyys

On tärkeää, että tutkimuksella tuotetaan mahdollisimman totuudenmukaista ja luotettavaa tietoa. Luotettavuutta arvioidessa käytetään käsitteitä reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan sitä, kuinka pysyviä saadut tulokset ovat. Tutkimuksessa käytettävällä mittarilla tulisi saada samat tulokset mitattaessa asiaa uudestaan. Validiteetilla taas tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli sitä, mitaanko oikeaa asiaa ja onko mittari kuinka tarkka. Määrällisessä tutkimuksessa tulee aina arvioida sitä kuinka luotettava tutkimus on. Jo ennen opinnäytetyön kirjoittamista on tärkeää miettiä sen luotettavuutta. (Kananen 2011, 118–121.)

Tarkasteltaessa tutkimukseni reliabiliteettia eli mittausten pysyvyyttä voidaan todeta, ettei jokaisella mittauskerralla saada välttämättä samanlaisia tuloksia. Sillä hetkellä, kun huoltajat ovat vastanneet kyselyyn, on heillä ollut tietynlaiset kokemukset ja ajatukset oppilaitoksesta. Nämä voivat kuitenkin muuttua ajan ja uusien kokemusten myötä. Opinnäytetyöni stabiliteetti ei olekaan ajan kuluessa pysyvä. Käytännössä opinnäytetöissä stabiliteettiin ei tulisi kiinnittää juurikaan huomiota, koska uusintamittaukset ovat harvoin mahdollisia. (Kananen 2011, 119–120.)

Opinnäytetyöni pätevyyttä tarkasteltaessa voidaan validiteetista erottaa eri osia. Esimerkiksi opinnäytetyön kannalta tärkeä asia on ulkoisen validiteetin eli yleistettävyyden arvioiminen. (Kananen 2011, 121.) Kvantitatiivinen tutkimus voidaan suorittaa kyselynä pienelle joukolle, jossa tulisi olla edustettuna koko perusjoukko (Kananen 2011, 17). Yleistettäessä opinnäytetyöni tutkimustuloksia koskemaan

koko perusjoukkoa on hyvä huomioida se, että kyselystä ovat voineet karsiutua pois passiivisimmat huoltajat. Tavanomaista on, että kyselyihin ja yleensäkin oppilaitoksen toimintaan osallistuvat aktiivisemmat huoltajat. Lisäksi vastaajamäärä on melko alhainen, joten saatujen tulosten yleistäminen koskemaan koko perusjoukkoa voi olla harhaan johtavaa.

Viisiportaisen asteikon sijaan kyselyni oli neliportainen, eikä siinä ollut ollenkaan en osaa sanoa -vaihtoehtoa. Tällä tavalla sain tuotettua enemmän hyödyllistä tietoa oppilaitoksen hyödynnettäväksi. Vaarana tässä 4-portaisessa kyselyssä on kuitenkin se, että se voi vääristää vastauksia. Jos huoltaja olisi aidosti ollut sitä mieltä, ettei hän osaa ottaa kantaa väittämään, joutui hän kuitenkin valitsemaan joko jokseenkin samaa mieltä tai jokseenkin eri mieltä -vaihtoehdon. Tämä seikka voi heikentää vastausten luotettavuutta.

Opinnäytetyöni on toteutettu noudattaen hyvää tieteellistä käytäntöä. Opinnäytetyöni on toteutettu avoimesti ja kyselyyn vastaajille on kerrottu rehellisesti, miksi heidän toivotaan vastaavan kyselyyn. Myös tiedonhankinta on pyritty järjestämään mahdollisimman luotettavalla tavalla. Linkki kyselyyn huoltajille on tullut koululta huoltajien Wilmaan, johon he pääsevät omilla henkilökohtaisilla tunnuksillaan. Varmistusta siihen, onko kyselyyn vastannut ollut varmasti Kannuksen yläkoulussa olevan oppilaan huoltaja, ei voida kuitenkaan saada varmuutta.

Tieteellisen tutkimustyön ohjeiden mukaisesti tutkimus on raportoitu, suunniteltu ja toteutettu opinnäytetyön vaatimusten mukaisesti. Tutkimuksen perustana tulisi olla ihmisarvon kunnioittaminen. (Hirsjärvi ym. 2009, 24.) Opinnäytetyössäni ihmisarvon kunnioitus näkyy siinä, että kyselyyn osallistuminen on ollut huoltajille vapaaehtoista. Tutkimuksen tulisi perustua aina vapaaehtoisuuteen (Hirsjärvi ym. 2009, 24–25). Lisäksi ihmisarvon kunnioitukseen liittyen jokainen huoltaja on voinut osallistua kyselyyn anonyymisti, eikä kenenkään vastanneen nimi ole tiedossa.

6 TULOKSET

Kuudennessa luvussa avaan kyselyn tuloksia. Tässä luvussa kerron vastaajien määrän sekä vastausprosentin. Kyselyn tulokset ovat aihepiirin mukaan jaettu kahteen eri osioon. Ensimmäisessä osiossa käsittelen huoltajien mielipiteitä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä -aihepiirin tuloksia ja toisessa osiossa huoltajien mielipiteitä oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta -aihepiirin tuloksia.

6.1 Vastausten määrä

Kysely lähetettiin kaikille Kannuksen yläkoululaisten huoltajille, joita oli noin 200 henkilöä. Vastauksia kertyi yhteensä 51 kappaletta, joten vastausprosentti kyselyyn oli 25,5 %. Vastaamatta jätti siis 74,5 % joka on melkein kolme neljäsosaa huoltajista.

Avoimissa kysymyksissä vastaajamäärä oli vähäisempi kuin monivalintakysymyksissä. Kysymys "Miten voisit kehittää kodin ja koulun välistä yhteistyötä" sai 26 vastausta. 35 vastausta sai kysymys "Mihin hyvä yhteistyö mielestäsi perustuu?". Vähiten vastauksia avoimista kysymyksistä tuli "Muita ideoita, mitä?" -kohtaan, jossa vastaajamäärä oli vain 7.

6.2 Huoltajien mielipiteitä kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä

Saatujen vastausten perusteella 63 % huoltajista on ainakin jokseenkin tyytyväisiä kodin ja koulun väliseen tiedonkulkuun. 18 vastaajista on täysin samaa mieltä väittämän "Olen tyytyväinen tiedon kulkuun kodin ja koulun välillä" ja 24 vastaajista jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Reilusti yli puolet vastaajista on tyytyväisiä tiedonkulkuun. 9 vastaajista on jokseenkin eri mieltä väittämästä, joka on vastaajamäärästä 18 %. Täysin eri mieltä väittämästä ei ole kukaan vastanneista huoltajista.

Tietoperustassa avattiin kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja kerrottiin sitä, että myös eri lait velvoittavat oppilaitoksia tekemään yhteistyötä huoltajien kanssa (Rimpelä ym. 2008). Kyselyyn vastaajista 75 % kokee kodin ja koulun välisen yhteistyön ainakin jokseenkin riittävänä. Väittämän "Yhteistyötä kodin ja koulun välillä on ollut riittävästi" kanssa on täysin samaa mieltä 12 vastaajista, joka on 24 % kaikista vastaajista. Jokseenkin samaa mieltä asiasta on 51 % prosenttia vastaajista, joka on määrällisesti 26 vastaajaa. 13 vastaajaa on asiasta jokseenkin eri mieltä, joka on prosentuaalisesti 25 %. Täysin eri mieltä väittämästä ei ole kukaan kyselyyn osallistuneista huoltajista.

Parhaimman tuloksen kodin ja koulun yhteistyön toimivuuden välillä saa väittämä "Kouluun on helppo ottaa yhteyttä". Asiasta vähintään jokseenkin samaa mieltä on 82 % huoltajista. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa on 41 % vastanneista huoltajista, ja jokseenkin samaa mieltä on myös 41 % vastanneista. Kahdeksan vastaajista taas oli väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä, ja täysin eri mieltä väittämästä oli yksi kyselyyn osallistuneista huoltajista.

Kyselyyn vastanneista huoltajista 41 vastaajaa on edes jokseenkin samaa mieltä, että koulu ottaa yhteyttä heihin tarpeen vaatiessa, prosentuaalisesti tämä on 80 % kaikista vastaajista. Täysin samaa mieltä asiasta oli 45 % kyselyyn osallistuneista huoltajista, ja jokseenkin samaa mieltä asiasta oli 35 %. Täysin eri mieltä väittämästä ei ollut kukaan huoltajista, ja asiasta jokseenkin eri mieltä oli kymmenen vastaajaa.

Kyselyn seuraava väittämä oli: "Minulla on huoltajana mahdollisuus vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen" (KUVIO 2). Täysin samaa mieltä väittämästä oli 9 vastaajaa, joka on prosenttimäärältään 18 %. Jokseenkin samaa mieltä asiasta oli 50 % vastaajista eli 26 vastaajaa. Asiasta taas jokseenkin eri mieltä oli 31 % kyselyyn osallistuneista huoltajista. Täysin eri mieltä asiasta ei ollut kukaan vastaajista. Teoriaosuudessa avattiin sitä, että huoltajilla tulisi olla mahdollisuus osallistua koulu toiminnan kehittämiseen myös yhteisöllisellä tasolla (Rimpelä ym. 2008). Kysymyksen asetelusta ei kuitenkaan selviä, tarkoittavatko huoltajat yksilöllistä vai yhteisöllistä tasoa. Kuten jo aiemmin mainittu, on yhteistyön kehittäminen perusope-

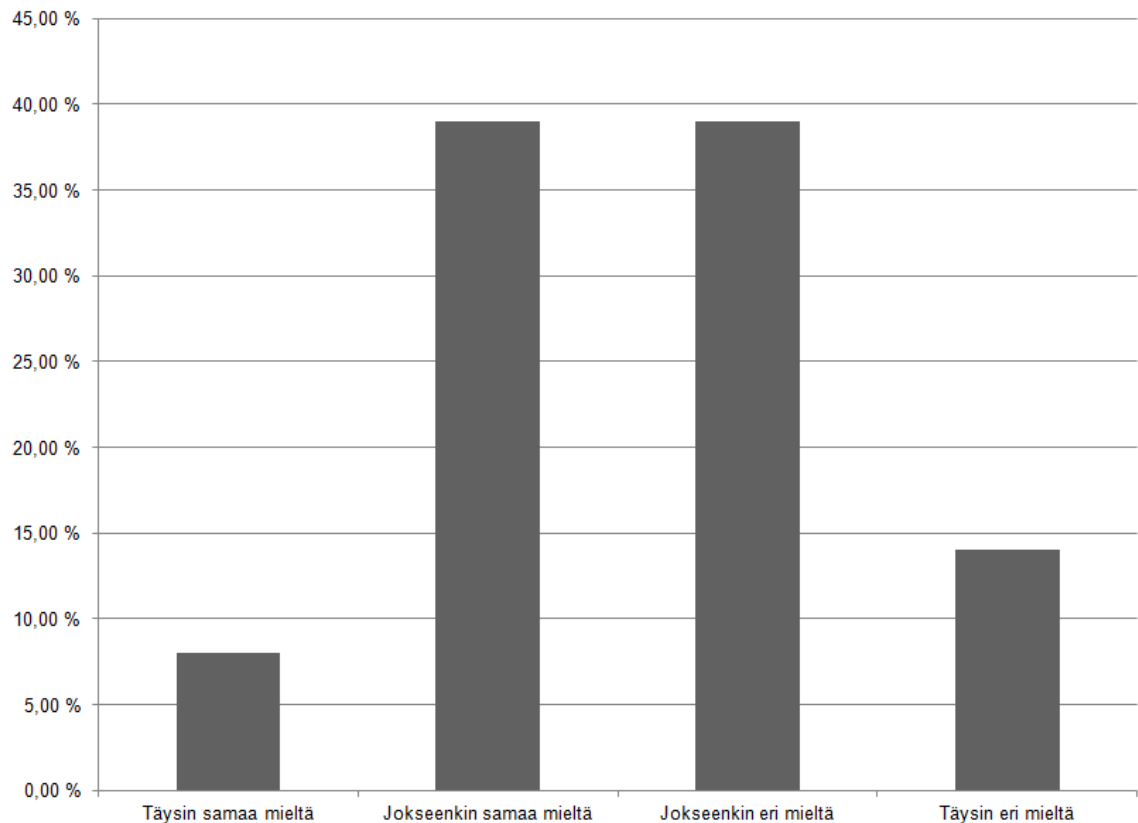
Kyselyn seuraava kysymys oli myös avoin kysymys. "Mihin hyvä yhteistyö mielestäsi perustuu?" sai vastauksia 35. Vastaajista 11 eli 31 % mainitsi luottamuksen. Avoimuuden mainitsi yhdeksän vastaajaa ja aktiivisuuden neljä vastaajaa. Kolme vastaajaa näki rehellisyyden, yhteydenpidon tai palautteen antamisen hyvän yhteistyön perustana. Positiivisten asioiden esille tuomisen ja kommunikoinnin mainitsi kaksi vastaajista. Muita yhteistyön perustaksi mainittuja asioita olivat esimerkiksi yhteisymmärrys, tiedottaminen, tavoitettavuus, kunnioitus, kiinnostus, Wilma, vuorovaikutus, tasavertaisuus, keskustelu ja suoraan puhuminen. Saadut tulokset tukevat myös tietoperustassa esitettyä väittämää siitä, että kodin ja koulun välistä yhteistyötä kehitettäessä on tärkeää, että toiminta perustuu tiedon jakamiseen ja avoimuuteen (Johansen 2008, 63).

6.3 Huoltajien mielipiteitä oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta

Väittämän "Huoltajien mielipiteet otetaan huomioon oppilaiden opintoja suunniteltaessa" kanssa täysin samaa mieltä oli 10 vastanneista. Jokseenkin samaa mieltä asiasta oli 22 vastaajaa eli 43 % vastanneista. Jokseenkin eri mieltä asiasta oli 33 %, ja täysin eri mieltä väittämästä oli 3 % vastaajista.

Kyselyyn osallistuneista huoltajista 57 % on edes jokseenkin tietoinen uudesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaista. Väittämän kanssa täysin samaa mieltä on 18 % vastaajista ja osittain samaa mieltä 39 % vastaajista. Asiasta jokseenkin eri mieltä on 22 % vastaajista ja täysin eri mieltä myös 22 % vastaajista.

Kyselyn seuraavan väittämän "Minulla on kiinnostusta osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen" kanssa täysin samaa mieltä oli vastaajista neljä eli 8 % vastanneista. Jokseenkin samaa mieltä asiasta oli 39 % vastaajista eli 20 kyselyyn vastanneista huoltajista. Toiset 20 vastaajaa olivat taas väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä. Täysin eri mieltä väittämästä oli 7 vastaajaa eli 14 % vastaajista (KUVIO 4).

KUVIO 3. "Minulla on kiinnostusta osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen"

Kuten jo tietoperustassa kerrottiin, laki velvoittaa oppilaitoksia osallistamaan huoltajia oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Nämä edellä avatut tutkimustulokset voivat selittää osittain myös sitä ristiriitaa, että käytännössä oppilashuoltosuunnitelman laatiminen yhdessä huoltajien kanssa on onnistunut huonosti. Se, että läheskään kaikki huoltajat eivät ole kunnolla tietoisia uudesta oppilas- ja opiskelija-huoltolaista, voi selittää osin sitä, miksi vain 16–22 % huoltajista on ollut mukana oppilashuoltosuunnitelman laatimisessa. (Perälä ym. 2015.) Lisäksi se, että isompi osa vastanneista ei ollut erityisen kiinnostuneita osallistumaan oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen, voi myös selittää osin alhaista osallistujaprosenttia.

Kyselyn seuraava kysymys oli monivalintakysymys, jossa selvitettiin, mikä olisi huoltajien mielestä paras tapa osallistua oppilashuoltosuunnitelmaan annetuista vaihtoehdoista. Näitä olivat vanhempainilta, teemapäivä ja Wilman kautta tehtävä kysely. Eniten kannatusta annetuista vaihtoehdoista sai Wilman kautta tehtävä

kysely. Tätä kannatti 63 % vastaajista. Toiseksi eniten kannatusta sai vanhempainilta (25 %) ja vähiten teemapäivä, jota kannatti 12 % vastanneista.

Oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen liittyen kyselyn seuraava kysymys oli avoin kysymys, jossa kysyttiin, oliko huoltajilla muita ideoita asian suhteen. Tämä kysymys sai kyselyn alhaisimman vastausmäärän, koska tähän oli vastannut vain 7 kyselyyn osallistunutta huoltajaa. Vastanneista neljällä ei ollut asiaan ideoita, ja yksi vastanneista kertoi, että teemapäivä voisi olla toimiva. Vastauksena tuli myös "Tällaiselle työskentelylle olisi oleellista saada vanhemmille osoitettua heidän osallisuutensa merkityksellisyys lastensa kasvussa! Voisiko suunnitelman laadinnassa olla hyötyä saada kuulla kokemuksettomuksia...", sekä "Kohtaan 11. lisäyksenä: Vanheimpainilta jossa saisi "evästystä" asiasta ja sen jälkeen Vilman kautta saisi antaa palautetta kun asiaa on jonkin aikaa saanut pähkäillä pikku pääkyssä."

Viimeisenä väittämänä kyselyssä oli väittämä "Vanhempainyhdistyksen perustaminen voisi myös olla hyvä tapa osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen". Tämä kysymys lisättiin kyselyyn siksi, koska Kannuksen yläkoululta ei ole vanhempainyhdistystä, joka olisi kuitenkin hyvä keskustelufoorumi huoltajille oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen liittyvissä asioissa. Väittämästä täysin samaa mieltä oli 18 % vastaajista ja jokseenkin samaa mieltä 51 % vastaajista. Asiasta jokseenkin eri mieltä oli 18 % vastaajista ja täysin eri mieltä 14 % kyselyyn osallistuneista huoltajista.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselyn tuloksista käy ilmi, että suurin osa Kannuksen yläkoululaisten huoltajista on tyytyväisiä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Vastanneista reilusti yli puolet olivat edes jokseenkin samaa mieltä kaikista yhteistyöhön liittyvistä väittämistä. Tästä voikin päätellä, että Kannuksessa kodin ja koulun välinen yhteistyö on edes jokseenkin toimivaa. Perusopetuslaissa (628/1998) veloitetaan kouluja toimimaan yhteistyössä kotien kanssa. Useat vastaajat olivat sitä mieltä, että hyvä yhteistyö perustuu luottamukseen. Tähän nojaten voidaan päätellä, että useat huoltajat kokevat Kannuksen yläkoulun luotettavaksi. Eniten tyytyväisiä huoltajat olivat koulun helposti tavoitettavuuteen. Vastaajista 83 % oli edes jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”Kouluun on helppo ottaa yhteyttä”. Tästä voidaan päätellä, että Kannuksen yläkoulu on huoltajien näkökulmasta helposti tavoitettavissa oleva.

Kyselyssä huoltajat ovat noin 75-prosenttisesti edes jokseenkin samaa mieltä kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvistä väittämistä. Tästä keskiarvosta poikkeava väittämät ”Minulla on huoltajana mahdollisuus vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen” ja ”Huoltajien mielipiteet otetaan huomioon oppilaiden opintoja suunniteltaessa”. Kyselyyn yleiseen tyytyväisyyteen verraten voidaan päätellä, että huoltajat kokevat, ettei heillä kunnolla mahdollisuutta vaikuttaa koulun asioihin.

Huoltajien vaikuttamismahdollisuuksiin olisi hyvä kiinnittää lisää huomiota, jotta huoltajille saataisiin sellainen tunne, että heillä on aidosti mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan. Kuten jo opinnäytetyöni teoriaosuudessa viittasin Johansseniin (2008), hän kertoo että toimivan yhteistyön kannata on tärkeää, että huoltajat saavat kokemuksen siitä, että heitä todella tarvitaan. Johanssenin mukaan huoltajien osallistaminen on helpompaa, kun heille esitellään huolellinen suunnitelma. Huoltajia osallistettaessa oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen on hyvä, että on mietitty, millä tavoin huoltajat voisivat mahdollisesti osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen.

Oppilashuoltosuunnitelmaan liittyvästä osiosta voidaan päätellä, että osalla huoltajista olisi kiinnostusta osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Väittämän kanssa edes jokseenkin samaa mieltä on 47 % vastanneista. Tässä kohtaa on kuitenkin hyvä muistaa, että noin kahdestasadasta huoltajasta kyselyyn osallistui vain 51 huoltajaa eli noin 25 % huoltajista. On myös tavallista, että kyselyihin osallistuvat aktiivisimmat vanhemmat, joten jos kyselyyn olisi vastannut kaikki huoltajat, ei kiinnostus olisi välttämättä niinkään korkea.

Kyselystä voidaan myös päätellä, että huoltajat toivoisivat kotoa käsin onnistuvaa ja helppoa tapaa osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen, koska aneetuista vaihtoehtoista Wilman kautta tehtävä kysely sai eniten kannatusta. Tämä on huoltajille helppoa, koska kyselyyn voi osallistua mihin kellonaikaan vain, eikä se vaadi aikataulujen suunnittelemista. Tätä toivetta täyttämään toimisi hyvin aikaisemmin esittelemäni Kotkan kaupungin (Kotkan koulut 2014) käytäntö, jossa huoltajille on lähetetty sähköinen kysely opiskeluhuoltosuunnitelmaa koskien. Tällä tavalla voitaisiin huomioida huoltajien osallisuus opiskelusuunnitelmaa laatiessa.

8 POHDINTA

Tutkimustehtävänä minulla oli selvittää, kuinka huoltajat saataisiin osallistettua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Tutkimustehtävän selvittämiseksi suoritin Kannuksen yläkoululaisten huoltajille kyselyn aihepiiriin liittyen. Mielestäni olen saanut tutkimustehtävään vastauksen. Tuloksista käy ilmi, että suurin osa kyselyyn vastanneista huoltajista kannattaa sähköistä kyselyä osallistuessaan oppilashuoltosuunnitelmaan laatimiseen. Seuraavaa oppilashuoltosuunnitelmaa laatiessa Kannuksen yläkoulun kannattaa suorittaa huoltajille sähköinen kysely, koska tällä tavalla tullaan mitä todennäköisemmin saavuttamaan suurin mahdollinen joukko huoltajia muihin tapoihin verrattuna.

Lisäksi opinnäytetyölläni olen saanut kartoitettua sitä, onko kodin ja koulun yhteistyössä jotain puutoksia. Tämä ei varsinaisesti ollut minulla tutkimustehtävänä, mutta liittyy olennaisesti varsinaiseen tutkimustehtävään. On hyvä tietää onko olemassa jotain ongelmia, jotka tulee korjata, jotta huoltajat saataisiin osallistettua ja sitoutumaan helpommin oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Näin jälkeempäin asiaa pohdittaessa olisi tämä voinut hyvinkin olla toinen opinnäytetyöni tutkimustehtävä, ja siten kysymyslomakkeessa olevat kysymykset olisivat paremmin perusteltuja.

Jälkikäteen ajateltuna uusintakyselyn suorittaminen huoltajille olisi ollut hyvä asia. Uusinta jäi kuitenkin välistä omien kiireiden vuoksi keväällä. Kuitenkin uusinta kierroksella olisi voinut saada vastaajia hieman enemmän. Suuremmalla vastaajamäärällä myös kyselyn tulokset olisivat paremmin yleistettävissä koskemaan kaikkia Kannuksen yläkoululaisten huoltajien mielipiteitä.

Koen, että opinnäytetyön myötä olen kehittänyt etenkin sosionomin (AMK) tutkimuksellisen kehittämisosaamisen kompetenssia. Opinnäytetyötä työstämällä olen ymmärtänyt, mitä kaikkea tutkimusprosessi pitää sisällään. Etenkin määrällisen tutkimusmenetelmän perusteet ovat tulleet minulle tutuiksi. Ajattelen, että olen opinut myös projektiosaamista, vaikka opinnäytetyöni oli perinteinen opinnäytetyö. Opinnäytetyöni myötä olen tavannut työelämän tilaajia ja sopinut itse tapaamiset.

Koen, että olen oppinut pitämään useita lankoja yhtä aikaa käsissä. Lisäksi olen oppinut aikatauluttamaan asioita opinnäytetyötä tehdessäni. Opinnäytetyöni myötä olen innostunut myös eri tavalla työskentelemään tulevaisuudessa projektitöiden parissa.

Olen myös harjaannuttanut sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamisen kompetenssia sisäistämällä paremmin, mitä oppilashuollon palveluihin kuuluu. Lisäksi myös kriittisen ja osallistavan palvelujärjestelmäosaamisen kompetenssi on vahvistunut etenkin osallistavan yhteiskuntaosaamisen saralta. Opinnäytetyöhöni tiiviisti liittynyt asia on ollut kartoittaa, millä tavoin huoltajia voitaisiin osallistaa. Olen saanut paremmin ymmärrystä siitä, millaisia tekijöitä osallistamiseen voi liittyä. Esimerkiksi se, että osallistaminen vaatii onnistuakseen usein tarkkaa suunnittelua, on avautunut minulle opinnäytetyötä tekemällä.

Haastavimpia asioita opinnäytetyössä tehdessäni on ollut keskeneräisyyden sietäminen. Opinnäytetyön työstäminen alkoi jo toisena opiskeluvuonna, ja siitä asti asia on ollut enemmän tai vähemmän tapetilla. Se, että aihetta on työstetty pala palalta, eikä ole menty vain suoraan asiaan, on ollut minulle oppimisen paikka. Olen yleensä tottunut tekemään asiat suorasukaisesti asiaa suuremmin pohtimatta. Opinnäytetyötä tehdessä ymmärsin, että asian työstäminen hiljalleen ja pohtien tuottaa ainakin tässä tapauksessa paremman lopputuloksen. Itse kirjoitusvaiheessa haastavinta oli rajaaminen eli sen päättäminen, mitkä asiat koen niin tärkeäksi, että tuon ne esille opinnäytetyössä, ja mitkä asiat jätän kirjoittamatta.

Jatkotutkimusaiheita ajatellen mieleeni tulee, kuinka oppilaat voitaisiin osallistaa oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Omassa opinnäytetyössäni oppilaiden näkökulma karsiutui pois, koska työstä olisi tullut liian laaja yksin tehtäväksi. Toinen idea on jatkaa aiheestani, ja osallistaa huoltajat konkreettisesti oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen. Opinnäytetyöni jäi siihen, että selvitin, mitkä voisivat olla toimivia keinoja huoltajien osallistamiseen, ja tätä voisikin jatkaa käytännön tasolla.

LÄHTEET

- Auvinen, A-M. & Liikka, P. 2015. Osallistamisen käsikirja. Hämeenlinna: Suomen eOppimiskeskus ry. PDF-tiedosto. Saatavissa: [http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistami-sen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20\(1\).pdf?version=1&modificationDate=1424096301000&api=v2](http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/26411093/eO_AVO2_Osallistami-sen_k%C3%A4sikirjaA5_48_4%20(1).pdf?version=1&modificationDate=1424096301000&api=v2). Luettu 24.9.2015.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadullisen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517685047>. Luettu 6.11.2015.
- Etävanhempien liitto. N.d. Käsitteitä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://etavanhemmat.fi/perustietoa.php>. Luettu 6.11.2015.
- Heinonen, P. 2013. Oppilashuollon messut – Koulun monialainen työ tutuksi vanhemmille. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. PDF-tiedosto. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/68524/Heinonen_Pauliina.pdf?sequence=1. Luettu 24.7.2015.
- Hietanen-Peltola, M. 2014. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttaminen kouluissa ja oppilaitoksissa. Sosiaali- ja terveysministeriö. Videotallenne. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=1Rxl27cHvbw>. Katsottu 20.7.2015.
- Hietanen-Peltola, M. 2013. Oppilashuolto – huolenpitoa oppilaista. Teoksessa Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen – Lasten Kaste – kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi 119–121. Tampere: Juves Print.
- Hietanen-Peltola, M. & Kekkonen, M. 2013. Koulu kehitysympäristönä, teemaverkostoston tarinat. Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen - Lasten Kaste - kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. 57–118. Tampere: Juves Print.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Impola, T. 2014. Kouluterveydenhoitajan näkökulma. Hamarus, P., Kanervio, P., Landén, L. & Pulkkinen, S. (toim.) Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. 102–109. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Janhunen, K-M. 2013. Kouluhyvinvointi nuorten tulkitsemana. Publications of the University of Eastern Finland. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto.
- Jelli-järjestötietopalvelu. N.d. Osallisuus -sanastoa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.jelli.fi/osallisuus/osallisuusaineistoa/osallisuus-sanasto/>. Luettu 30.6.2015.
- Johansen, O. 2008. Sosiaalinen kompetenssi ja selviytyminen. Ahonen, A., Alerby, E., Johansen, O., Rajala, R., Ryzhkova, I., Sohlman, E. & Villanen, H. (toim.) Psy-

kososiaalisen hyvinvoinnin edistäminen opetustyössä. Rovaniemi: Lapin yliopisto-kustannus.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Kodin ja Koulun Päivä a. N.d. Lisätiedot. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kodinjakoulunpaiva.fi/lisatiedot>. Luettu 11.7.2015.

Kodin ja Koulun Päivä b. N.d. Vinkkejä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kodinjakoulunpaiva.fi/vinkkejä>. Luettu 11.7.2015.

Kotkan koulut. 2014. Oppilashuollon kehittäminen Kotkan perusopetuksessa - Huoltaja ota kantaa! WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kotkankoulut.fi/fi/Opetustoimi/Opetus/Kysely%20huoltajille%20-%20perusopetus/>. Luettu 14.7.2015.

Laitinen, K. 2014. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen kouluissa ja oppilaitoksissa. Opetushallitus. Videotallenne. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=0ZgF9WPENUg&feature=youtu.be>. Katsottu 20.7.2015.

Mahkonen, S. 2014. Uusi oppilashuoltolaki työvälineenä. Helsinki: Edita.

Nivala, E. & Ryyänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2013, vol. 14. PDF-tiedosto. Saatavissa: <http://www2.uef.fi/documents/1381035/2330652/NivalaRyyan%C3%A4nen2013.pdf/c137b4d0-ce69-4f4d-b57d-e27dacf4a0e9>. Luettu 1.7.2015.

Opetushallitus. 2014. Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos. WWW-dokumentti. Saatavissa: www.oph.fi/download/156767_Lukion_opsperusteiden_muutos_4_3_opiskeluhoolto.doc. Luettu 1.7.2015.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.

Oranen, M. 2013. Osallisuus osaksi arkea. Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J. & Pelkonen, M. (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen - Lasten Kaste -kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. 122–126. Tampere: Juves Print.

Paananen, J. 2014. Opetusalan ammattijärjestön näkökulma. Hamarus, P., Kannerio, P., Landén, L. & Pulkkinen, S. (toim.) Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. 92–101. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vanhemmat mukana OPS-työssä! N.d. OPS 2016, Perusopetus. Kotkan kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://peda.net/kotka/ops-2016/vmo/vmot>. Luettu 14.7.2015.

Pelkonen, M. 2014. Miksi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki säädettiin? Sosiaali- ja terveysministeriö. Videotallenne. Saatavissa:

https://www.youtube.com/watch?v=PCi_bdMi1R0&feature=youtu.be. Katsottu 20.6.2015.

Perusopetuslaki 628/1998.

Perälä, M-L, Halme, N., Hietanen-Peltola, M., Pelkonen, M., Peltonen, H., Rajamäki, A., Pirttiniemi, J. & Wiss, K. 2015. Opiskeluhuollon johtaminen ja järjestäminen lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimuksesta tiiviisti 16/2015. PDF-tiedosto. Saatavissa:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125977/URN_ISBN_978-952-302-476-2.pdf?sequence=1. Luettu 16.7.2015.

Rimpelä, M., Metso, T., Saaristo, V. & Wiss, K. 2008. Vanhempainyhdistysten ja huoltajien osallisuus peruskoulun ja sen oppilashuollon kehittämisessä. Stakesin raportteja 29/2008. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. PDF-tiedosto. Saatavissa: <http://julkari.fi/bitstream/handle/10024/77111/R29-2008-VERKKO.pdf?sequence=1>. Luettu 30.6.2015.

Suomen Vanhempainliitto. 2012. Perustamme vanhempainyhdistyksen. Suomen Vanhempainliitto ry. PDF-tiedosto. Saatavissa: <http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/969-perustamisopas.pdf>. Luettu 29.9.2015.

THL. 2015a. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-per-heet/johdon_tueksi/mika_ohjaa_toimintaa/lasten_ja_nuorten_hyvinvointisuunnitelma. Luettu 24.7.2015.

THL. 2015b. Osallisuus. Hyvinvointi- ja terveyserot. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>. Luettu 30.6.2015.

Uusitalo, H. 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma - Johdatus tutkielman maailmaan. 1.-7. painos. Porvoo: WSOY.

Virsta. N.d. Puolistrukturoitu haastattelu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/02/>. Luettu 28.10.2015.

Väestöliitto. 2015. Holhooja - huoltaja. Tietoa parisuhteesta. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/parisuhte/tietoa_parisuhteesta/avio-ja_avoliiton_lakitieto/holhooja-huoltaja/. Luettu 9.7.2015.

Hyvät Huoltajat!

Olen Centria ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija ja työstän tällä hetkellä opinnäytetyötäni. Aiheena minulla on kartoittaa kuinka huoltajien osallisuutta voitaisiin lisätä uuden opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisessa. Tässä 1.8.2014 voimaan astuneessa laissa korostetaan huoltajien osallisuutta ja tämän vuoksi teen opinnäytetyöni aiheeseen liittyen.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaiden oppimisen, sekä psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitämistä ja edistämistä. Koulutuksen järjestän tulee vastata opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden, sekä heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää esimerkiksi opiskeluhuoltopalvelut (psykologija kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon palvelut), sekä suunnitelman siitä, kuinka oppilaat voidaan suojata kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta.

Tavoitteen saavuttamiseksi opinnäytetyöhöni sisältyy pienimuotoinen kysely teille huoltajille. Kyselyyn vastaaminen vie vain hetken ja toivoisin, että teillä olisi aikaa vastata siihen. Kiitos!

T. Marjo Kantola
sosionomiopiskelija
Centria AMK

Olen tyytyväinen tiedonkulkuun kodin ja koulun välillä

1 2 3 4

Yhteistyötä kodin ja koulun välillä on ollut riittävästi

1 2 3 4

Kouluun on helppo ottaa yhteyttä

1 2 3 4

Koulu ottaa yhteyttä minuun tarpeen vaatiessa

1 2 3 4

Minulla on huoltajana mahdollisuus vaikuttaa yhteistyön kehittämiseen

1 2 3 4

Miten voisit kehittää kodin ja koulun yhteistyötä?

Mihin hyvä yhteistyö mielestäsi perustuu?

Huoltajien mielipiteet otetaan huomioon oppilaiden opintoja suunniteltaessa

1 2 3 4

Olen tietoinen uudesta oppilashuoltolaista

1 2 3 4

Minulla on kiinnostusta osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen

1 2 3 4

Paras tapa osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen olisi

Vanhempainilta

1 2 3 4

Teemapäivä

1 2 3 4

Wilman kautta tehtävä kysely

1 2 3 4

Muita ideoita, mitä?

Vanhempainyhdistyksen perustaminen voisi myös olla hyvä tapa osallistua oppilashuoltosuunnitelman laatimiseen

1 2 3 4

1= täysin samaa mieltä 2= jokseenkin samaa mieltä 3= jokseenkin eri mieltä 4= täysin eri mieltä

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Kannuksen kaupungin
sivistyspalvelut

Vastuuhenkilö organisaatiossa Leena Kivijakola

Tutkimusluvan anojat/ Marjo Kantola

Osoite _____

Puhelin _____

Sähköpostiosoite marjo.kantola@cou.fi

Tutkimuksen nimi Huoltajien osallisuus uuden opiskeluhuolto-
suunnitelman laatimisessa Kannuksen yläkoululla

Tutkimuksen tarkoitus Kartoittaa aikaisempia hyviä käytäntöitä
ja selvittää huoltajien tämän hetkisiä ajatuksia
osallisuuteen liittyen

Tutkimuksen kohderyhmä Yläkoululaisten huoltajat

Aineiston keruun arvioitu ajankohta huhtikuu 2015

Tutkimusmenetelmä kyselytutkimus (Webropol-kysely)

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 18 / 3 2015

Tutkimuksen ohjaaja Järvelin

Lupa myönnetään

paikka KANNUS aika 25 / 3 2015

anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus Leena Kivijakola

LIITTEET

- Tutkimussuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä viesti kyselyyn osallistuville huoltajille